



Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

394.04

Hely

Idő

1921


Személy

Szerző: *Wallasz Jenő*
Cím: *Váci-utca*

Forrás:

Az Újság

Bp.
(Hely)

1921  15
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Közn. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Váci-utca.

Írta Wallasz Jenő.

Milyen jó otthagyni néha a megszokott környezetet és elmenekülni másfelé az ösmerősök és barátok elől, a kiknek minden gondját, nyomorúságát, órákra kiterjedő programját, alig tíz lépésre kitűzött célját, egy vacsorán túl nem ágaskodó reménységét annyira ösmerjük már, hogy szinte magunkkal hordozzuk azt a savanyu szagot, a melyet az ilyen élet áraszt magából. És a mikor az ember azt hiszi, hogy föleseréli a környezetét, oh, akkor már nem is a környezete, de önmaga elől menekül. Nem az ösmerőseivel, de önmagával nem akar találkozni. Régebben, ha az ember el akarta kerülni az önmagával való örökös találkozást, vasutra vagy hajóra ült és elutazott a világ másik végére. Ma be kell érnie a város másik kerületével. Itt is felfrissülhetünk, ha már sokat szomjaztunk és itt is megtalálhatjuk másokban azt, a mit mi nem tudtunk konzerválni magunkban.

A Váci-utczában tavaszodik már. Az utca gyalogjárója langyosan porzik, de az aszfalra gyülemelő porrétegben még mindig a hőczipők talpának körvonalait látom. Télről maradt ez így? Nem. A nyomok frissek és oly furán festenek. Hőczipők nyoma a porban! A télen talán így volt: porczipellőcskék nyoma a hóban. A télen tavaszt játszottak itt s most, hogy tavaszodik, téji reminiscenziákkal enyelegnek a járókelők. Mindig mást és sohasem azt, a mi előírásos és a mit a természet kényszerítő erővel ráparancsol az emberre. A természet ne győzedelmeskedjék ott, a hol a nők korzóznak. A hol nő jelenik meg, ott csak nő diadalmaskodhatik. De hát megéri ez a diadal a harczt? A diadal gyönyörének mélységét a lehetetlennek lehetőséggé való kényszerítése adja meg. A glicserek csucesáig feljutni hatalmas a lehetetlenséggel, de egy gyufát tomboló orkánban meggyújtani az utcán épp oly gyönyörűség lehet, mint feljutni a Mont-Blanc jég-

pánczélú ormára. És hát nem nőhöz illő ambíció megmutatni az embereknek, hogy az esetlen hőczipő se árthat annak a művészi összhangnak, mely karsu természetből, pompásvonalú külsőjéből oly bódítóan szerteáradt? A hőczipőben semmi kecsesség, ha egymagában, a nőtől elvonatkoztatva nézzük. De ha az egész jelenséget figyeljük, észre kell vennünk, hogy az ormóttan, nehézkes forma hatásosan emeli ki a női formák minden finomságát. A hőczipőnek az öltözködésben ugyanaz a feladata van, mint a sötét aláfestésnek a pikturában: kiélesíti, szembeötlővé teszi az ellentéteket és érvényesüléshez segíti a világos tónusokat. A boka, az alsó lábszár karsubbnak tetszik, mert az idomtalan hőczipő megváltoztatja a karsuság katonai mértékét. A mi karsu, az valamely iromba test mellett még karsubbnak fog látszani. Optikai csalódás az egész és ez a csalódás oly mérvű, hogy néha megijedünk és azt hisszük, hogy a magas, nádszáltermetű nő felbillegne, ha a nehéz hőczipő nem vinné közelebb a nő súlypontját a földhöz. Hy élénk a karsuság impressziója, ha a nő hőczipőt kapcsol lábaira.

De ez még nem minden. A karsuság impresszióját nyomon követi bennünk egy másik érzés: fáradtnak látjuk őt, mint a hogyan valóban fáradtan is topog a poros aszfalton. De hát mitől fáradtak és a hol senki sem dolgozik, miért akar fáradtnak látszani mindenki? Hát olyan nagy erény a munka, hogy elfáradtságunkkal a munkáért járó tiszteletet akarjuk megszerezni magunknak? Mind erről szó sincs itt. Fáradtan járni jóval érdekesebb, mint frissen, rugalmasan lépkedni s mert abban nem lenne semmi feltűnő, hogy azok járnak rugalmasan, a kiknek semmi bajuk, hát megtanulnak fáradtak lenni, hogy ebben se legyenek előírásosak és itt sem engedelmesskedjenek a természet parancsának. Bizonyos, hogy ez a mimelt dekadencia, mely a járásban és az egész magatartásban mutatkozik, különös varázshoz segíti a nőt. Valamilyen belső előkelőséget, túlfinomultságot sejtünk mögötte, vagy legalább is mást, nagyon is eltérőt attól a lelki konstrukciótól, a melyet az Örömvölgy vagy a Karpfenstein-utczában láthatunk. És a lelkek

Székesfehérvári hazinyomda 1920

csakugyan másfélék itt. Egy-egy elkapott szoból látom, hogy ezt az utcát egész világok választják el a külvárostól. Honnan jöttek, hová valók ők és hogyan tudtak ennyire mások lenni és mások maradni? Valamennyien szépek és valamennyien szebbek mint azok, a kiket odaát ösmerek. És miért akarnak szépek, sőt szebbek lenni ebben a korszakban, a mikor azt állítják, hogy most bűn szépnek lenni, bűn az akaratot odairányítani, hogy szépek legyünk, mert most minden szemnyi akaratot másra kellene felhasználni. Istenem, tehet arról a nő, hogy szép és hogy szép tud lenni még akkor is, ha nem is akar szép lenni. Talán a piros rózsá piros akar lenni? És ha más-hová ültetjük, nem lesz piros? És mit tehet arról, hogy akármilyen talajba van beágyalva, a földből csak azokat a nedveket tudja felszívni, a melyek a piros színt adják. Erős a hitem, hogy a pesti nő, ha a legelhagyottabb szigetre vetődne, ott is pesti nő maradna. Hisz az maradt Pesten is és mi a mai Pest egy elhagyatott szigethez képest...

Nagy jótéteménynek tartom, hogy ez az utca megőrizte régi jellegét és az élet meg az emberek olyanok ma is, a milyenek régen voltak. Kell, hogy legyen egy sziget, a hol még láthatjuk az ideális embertípust, a mely felé közeledünk kell és a melyről megtudhassuk, hogy milyenek voltunk és milyenné kell újból átfarmálódni. Nem baj, hogy e szigetlakók gondolatai, érzései bántóan idegenszerűek még. És ha nem értjük, hogy miért van itt minden úgy, a hogyan van, gondolkodjunk arra, a mit a matematika professzoraitól oly gyakran hallhattunk: ha valamit nem értünk, azt annál inkább kell megtanulnunk. De talán nem is kell már megtanulnunk. Azt hiszem, az Akropoliszi Imában mondja Renan, hogy a hegyről letekintvén a Jordán völgyébe, érezte, hogy az ember bárhová megy, mindenütt csak azt látja, a mit magával hozott. És ha a Váci-utczában már tavaszodást látunk, ujjongjunk, mert hiszen a Váci-utczában nem lehetne tavasz, ha mi bennünk is nem tavaszodnék már...